

Pestprotocol 2016

Basisschool het Molenven

*Pesten, pesten, dat doe je toch niet!
Pesten, pesten dat doet mensen verdriet.
Ze worden onzeker en hebben pijn.
Ze kunnen zichzelf niet meer zijn.
Dat gaat niet goed.
Ik vind dat het anders moet!
Ik roep iedereen op:
Zet pesten stop!*

Inhoudsopgave

Inleiding	blz. 3
Uitgangspunten pestprotocol	blz. 4
De schoolregels	blz. 5
Voorkomen van pesten.....	blz. 6
Wat is pesten?	blz. 7
De betrokkenen en adviezen	blz. 9
Taken en verantwoordelijkheden van de betrokkenen	blz. 15
De procedure bij pesten	blz. 17
Bijlage 1: Contract	blz. 21
Bijlage 2: Groepscontract	blz. 22
Bijlage 3: Digitaal pesten	blz. 23

Inleiding

Waarom een pestprotocol?

Een school is een plaats waar kinderen leren en doen. Leren doe je van en met elkaar. Kinderen zijn van nature goede samenwerkers. Het hebben van vriendjes en vriendinnetjes is voor kinderen een natuurlijk gegeven en een belangrijk onderdeel van hun sociale schoolleven.

Basisschool het Molenven geeft kinderen de ruimte hiervoor en daarbij vooral de mogelijkheid zichzelf te blijven. Waar wordt samengewerkt en geleerd geldt het principe van geven en nemen en accepteren dat de ander zichzelf mag zijn en blijven. Kinderen kunnen in hun handelen daartoe soms ongeremd en ongenueanceerd zijn. Dat hoort bij hun ontwikkelingsfase naar volwassenheid.

In iedere sociale groep bestaat het aanzien van het sterkste of dominantste kind. Ook hier kunnen kinderen van nature goed mee omgaan. Zij accepteren hun rol vaak beter dan volwassenen veronderstellen. Deze groepsprocessen worden bedreigend als het anders zijn van een kind niet echt wordt geaccepteerd. De groep of een deel daarvan keert zich openlijk tegen een leerling. Vaak zijn dit zichtbare uitingen die direct benaderbaar zijn. Ernstig wordt het als een groep zich keert tegen een kind op een manier die niet direct zichtbaar is in de vorm van pesten.

Pesten en alle gevolgen daarvan zijn een ernstige bedreiging van de persoonlijke vrijheid van ieder kind op school. Kinderen moeten zich op school vrij voelen. Iedere bedreiging daarvan is een zorg voor de school. Wij voelen ons sterk met elkaar verbonden en verantwoordelijk voor de vrijheid en de veiligheid van alle kinderen.

Het Molenven kiest voor een preventieve aanpak; dit betekent dat we een goed klimaat willen creëren en dat we gebruik maken van duidelijke omgangsregels. Het voorbeeld van de leerkracht en de ouders is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar accepteren van verschillen wordt aangemoedigd, waar ruzies worden uitgesproken, waar leerlingen geaccepteerd worden in hun eigenheid, waar agressief gedrag niet getolereerd wordt en waar leerkrachten en ouders duidelijk stelling nemen tegen dergelijke gedragingen.

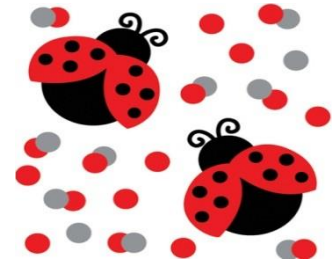
Dit protocol is de wijze waarop we het pestgedrag van kinderen in voorkomende gevallen benaderen. Het biedt alle betrokkenen duidelijkheid over de impact, ernst en ook specifieke aanpak van dit ongewenste gedrag. We zullen de praktijk blijven toetsen aan dit protocol om adequaat te kunnen blijven streven naar de vrijheid en de veiligheid van al onze kinderen.

Uitgangspunten bij het pestprotocol

Uitgangspunt van het onderwijs op Het Molenven is dat we recht proberen te doen aan elk kind. Ieder kind is uniek en met die verschillen willen we zoveel mogelijk rekening houden.

Om kinderen maximaal onderwijsinhoudelijk en sociaal/emotioneel te kunnen stimuleren en te prikkelen is een veilig schoolklimaat een voorwaarde. Pestgedrag beperkt de optimale ontwikkeling van de kinderen en heeft zelfs een zeer schadelijk effect op deze ontwikkeling.

Dit pestprotocol beoogt dan ook pestgedrag op een adequate manier op te pakken.

Uitgangspunten

1. Onze school heeft de inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en indien nodig aan te pakken.
2. Pesten is een groot probleem en moet als zodanig worden erkend door alle betrokken partijen:
 - gepeste kinderen
 - pesters
 - de zwijgende middengroep
 - team
 - ouders/verzorgers
3. Wanneer er van pestgedrag sprake is, hebben leerkrachten en ouders de plicht dit te signaleren, te erkennen en er duidelijk stelling tegen te nemen.
4. Om adequaat in te kunnen grijpen op een pestprobleem, is een goede samenwerking tussen ouders, leerkrachten en kinderen noodzakelijk. De manier waarop deze samenwerking vorm krijgt, is vastgelegd in het protocol.
5. De school verbindt zich aan het volgende:
 - We pakken pesten aan door te werken met de vijf betrokken partijen.
 - We maken leerlingen bewust van het bestaan en de gevolgen van pestgedrag door het onderwerp ieder schooljaar terug te laten komen in de leerlijn sociaal emotionele ontwikkeling.
 - We geven gerichte voorlichting aan alle ouders/verzorgers en kinderen. In week 1 bespreken we dit met de kinderen. In week 3 geven we voorlichting aan de ouders tijdens de informatieavond. Op deze avond bespreken we de inhoud van het protocol en geven we de afspraken weer. In week 4 wordt het protocol bij het Wiekendje als bijlage gevoegd. Aan het begin van het schooljaar stellen de leden van de werkgroep sociale veiligheid zich voor aan de kinderen.
 - De symbolen van Fides komen in de loop van het schooljaar aan bod in het wiekendje en de leerkrachten bespreken deze in de groep.
 - We formuleren een praktisch, concreet en toegankelijk protocol voor alle betrokkenen, stellen het vast en hanteren het ook daadwerkelijk.
 - We evalueren het pestbeleid tweejaarlijks en stellen het waar nodig bij.

De schoolregels

De schoolregels vanuit het pestprotocol zijn:

1. Ik accepteer de ander, sluit niemand buiten en discrimineer niet.
2. Ik scheld niet en doe niet mee aan uitlachen of roddelen. Ik gebruik geen bijnamen.
3. Ik luister naar de ander en de ander luistert naar mij.
4. Ik doe de ander geen pijn.
5. Ik blijf van de ander en de spullen van de ander af.
6. Als iemand mij hindert vraag ik hem daarmee te stoppen.
7. Ik bemoei me niet onnodig met een ander.
8. Wanneer ik ruzie heb probeer ik het eerst zelf uit te praten. Lukt dat niet dan vertel ik het de leerkracht. Daarna vergeven en vooral vergeten.
9. Ik vertel de leerkracht wanneer ikzelf of een ander gepest wordt. Dit is geen klikken.
10. Ik help anderen om zich ook aan deze afspraken te houden.

Word je gepest of zie je het bij een ander, praat er thuis en op school over.

Nare geheimen daar mag je over praten!!!

Voorkomen van pesten

Het is belangrijk om pesten zoveel mogelijk te voorkomen. Op onze school hebben we daartoe de volgende maatregelen ingevoerd:

- Ieder schooljaar stelt elke groep in de eerste schoolweek een groepscontract op (zie bijlage 2), waarin ze met elkaar vaststellen dat ze de schoolregels zoveel mogelijk zullen toepassen. Ze maken hier een mooi werkdocument van en zullen deze allemaal ondertekenen.
- In de derde week van het schooljaar is een informatieavond voor ouders. Op deze avond zal de leerkracht het pestprotocol en het groepscontract bespreken en zo nodig toelichten. In de vierde week wordt het pestprotocol als bijlage toegevoegd aan het Wiekendje.
- Het is belangrijk dat er voor kinderen een prettig en veilig klimaat op school ontstaat. In zo'n veilige omgeving durven kinderen te vertellen wat hen bezighoudt, waardoor het preventief werkt. De leerkrachten van onze school zorgen voor een veilig klimaat door:
 - Zorgvuldig te zijn in hun taalgebruik.
 - Een prettige sfeer te creëren in de klas.
 - Het zelfvertrouwen van kinderen te ondersteunen door het geven van positieve feedback.
 - Beschikbaar te zijn bij problemen.
 - Het respect tussen kinderen onderling te bevorderen.
 - Positieve verwachtingen uit te spreken.
 - Pestgedrag bespreekbaar te maken en zoveel mogelijk tegen te gaan.
 - Op schoolniveau en klassenniveau afgesproken regels te hanteren.
- Om de sociaal-emotionele vaardigheden van de kinderen te ontwikkelen gebruiken we de methode "Leefstijl" en Fides. Door het oefenen van de sociale vaardigheden wordt positief gedrag gestimuleerd en wordt het kind en de groep sterker.
- Om de sociaal-emotionele ontwikkeling goed te kunnen volgen, gebruiken we in de groepen 1-2 de observatiemethode "Kijk" en in de groepen 3 t/m 8 wordt twee keer per jaar een sociogram afgenomen. Hierdoor krijgen de leerkrachten zicht op welke sociale vaardigheden kinderen nodig hebben en komen ze te weten waar een eventuele zorgbehoefte van het kind ligt.
- Het modelgedrag van leerkrachten en ouders is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar meningsverschillen op een respectvolle manier naar elkaar uitgesproken worden.

Wat is pesten?

Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen?

Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is zelfs sprake van pedagogische waarde. Door elkaar een keer uit te dagen, leren kinderen om met allerlei conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid die ze later in hun leven van pas komt bij conflict hantering.

Pesten, daarentegen, is een systematische, psychologische of fysieke handeling van geweld door personen tegen één of meer klasgenoten, die niet (langer) in staat is/zijn zichzelf te verdedigen. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie. Het structurele karakter vraagt om beleid: een kortlopend project of activiteit levert meestal onvoldoende resultaat op.

Pesten heeft duidelijke kenmerken:

- Het gebeurt opzettelijk.
- Het is bedreigend en bedoeld om schade toe te brengen (fysiek, materieel of mentaal).
- Er is altijd sprake van een ongelijke machtsverhoudingen (fysiek of verbaal sterkere personen kiezen minder weerbare personen als slachtoffer).
- Het gebeurt systematisch.
- Het houdt niet vanzelf op en wordt eerder erger als niet wordt ingegrepen.

Pesten is van alle tijden en komt in alle groepen en culturen voor. Het is een typisch menselijke ondeugd die altijd verborgen aanwezig is en steeds weer de kop kan opsteken.

Voorbeelden van specifiek pestgedrag:

Verbaal:

- Vernederen: “Haal jij de ballen maar uit de bosjes, je voetbalt niet goed genoeg om echt mee te doen.”
- Schelden: “Viespeuk, etterbak, mietje.”
- Dreigen: “Als je dat doorvertelt, dan grijpen we je.”
- Belachelijk maken, uitlachen bij lichaamskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas.
- Kinderen een bijnaam geven op grond van door de kinderen als negatief ervaren kenmerken: “rooie, dikke, dunne, flapoor.”
- Gemene briefjes schrijven om een kind uit een groepje te isoleren of steun te zoeken om samen te kunnen spannen tegen een ander kind.

Fysiek:

- Trekken, duwen, spugen, schoppen, laten struikelen, krabben, bijten en haren trekken.

Intimidatie:

- Een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten.
- Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten tussen de fietsen.

- Een kind dwingen om bezit dat niet van jou is af te geven.
- Iemand dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen.

Isolatie:

- Steun zoeken bij andere kinderen, zodat het kind niet wordt uitgenodigd voor partijtjes en leuke dingen.
- Uitsluiten: het kind niet mee laten doen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag.

Stelen of vernielen van bezittingen:

- Schoolspullen, kleding of speelgoed afpakken.
- Beschadigen en kapotmaken van spullen: boeken bekladden, schoppen tegen en gooien met een schooltas, banden van de fiets lek steken.

Maar er zijn ook nieuwere vormen van pesten: digitaal pesten. Met bijvoorbeeld e-mail en de mobiele telefoon kunnen pesters hun slachtoffers nog meer lastigvallen. Het digitale pesten verschilt in bepaalde opzichten van het 'traditionele' pesten; het kan namelijk op afstand, anoniem en non-stop. Verder valt op dat het taalgebruik bij deze manier van pesten door de anonimiteit veel harder is.

Zie bijlage 3 Digitaal pesten (blz.23)

De betrokkenen en adviezen

Bij pesten en het ingrijpen op pesten zijn vijf groepen betrokken: het gepeste kind, de pester(s), de meeloper(s), de ouders/verzorgers en de leerkracht(en).

1. Het gepeste kind

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken maar vaker heeft het te maken met gedrag, de wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop dat geuit wordt.

Kinderen die gepest worden doen vaak andere dingen dan de meeste leeftijdsgenoten in hun omgeving. Ze spelen een ander instrument, doen aan een andere sport of zitten op een ander clubje. Ze zijn goed in vakgebieden of juist niet goed.

Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat ook uit. Vaak zijn ze onzeker en angstig in een groep. Ze durven weinig of niets te zeggen uit angst om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag. Het kind komt in een vicieuze cirkel waar het zonder hulp niet uitkomt.

Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdsgenoten.

Het signaleren van pesten:

Kinderen die gepest worden zeggen dat niet zo makkelijk tegen ouders of de leerkracht. Zij zijn bang dat ze niet serieus worden genomen, dat ze als ‘zwak’ gezien worden of dat het pesten zal verergeren.

Het is daarom belangrijk alert te zijn op de volgende signalen:

- Bang zijn om naar of van school te gaan.
- Niet naar school willen en voortdurend smoesjes verzinnen.
- Smeken om naar school gebracht te worden.
- Elke dag een andere route naar school kiezen.
- Slechter presteren dan normaal.
- Met kapotte spullen of kleren thuiskomen.
- Teruggetrokken gedrag vertonen.
- Agressief worden naar andere kinderen toe.
- Stoppen met eten.
- Buikpijn of hoofdpijn.
- Zichzelf in slaap huilen.
- Nachtmerries.
- Schrammen, blauwe plekken.
- Geld vragen (om de pester af te lossen).
- Weigeren te zeggen wat er aan de hand is.
- Niet kloppende verklaringen geven over bovenstaande.
- Bedplassen.

Signalen kunnen soms alleen thuis of juist alleen op school worden waargenomen. Dat betekent dat zowel ouders als leerkrachten alert en open naar elkaar moeten zijn.

2. De pester(s)

Kinderen die pesten zijn vaak fysiek sterk. Ze kunnen zich permitteren zich agressiever op te stellen en reageren vaak met dreiging of de indirecte inzet van geweld. Pesters lijken populair, maar ze dwingen hun populariteit af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven. Zo krijgen ze andere kinderen mee bij het gedrag naar een slachtoffer.

Pesters hebben feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk aan te pakken zijn en als ze zich al vergissen, gaan ze direct op zoek naar een volgend slachtoffer.

De zwijgende meerderheid en potentiële meelopers krijgen een keuze die onuitgesproken wordt opgelegd en die aan duidelijkheid niet te wensen overlaat: Je bent voor of je bent tegen me. Hier gaat een grote dreiging vanuit. Niemand wil immers zelf gepest worden door de 'machtige pester'.

Regelmatig is de pester een kind dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of was.

Om te voorkomen weer gepest te worden, kan een kind zich in een andere omgeving juist als pester gaan opstellen en manifesteren.

Meisjes pesten minder openlijk en subtieler dan jongens. Ze pesten meer met woorden, maken geniepige opmerkingen of sluiten andere kinderen buiten. Meisjes opereren minder individueel – meer met groepsvorming. Fysiek geweld komt bij deze groep pesters veel minder voor.

Ook pesters hebben, op termijn, last van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht en het delen in die macht.

Het signaleren van pesten:

Om het pesten tegen te gaan, moeten leerkrachten weten of en hoe er wordt gepest. Ze doen dat allereerst door steeds bedacht te zijn op signalen die kunnen wijzen op pestgedrag.

Veel voorkomende pesterijen zijn:

- Volstrekt doodzwijgen.
- Isoleren.
- Psychisch en/of fysiek mishandelen.
- Een kring vormen of insluiten in de klas, op de gang of op het schoolplein.
- Buiten school opwachten.
- Slaan of schoppen.
- Klopjachten organiseren.
- Op weg van en naar school achterna rijden.
- Naar het huis van het slachtoffer gaan.
- Als slaaf behandelen.
- Nooit de echte naam van een klasgenoot gebruiken, maar een bijnaam.
- Voortdurend zogenaamd leuke opmerkingen maken over een klasgenoot.
- Bezittingen afpakken of stukmaken..
- Cadeaus eisen of geld afpersen.
- Jennen.
- Het slachtoffer voortdurend de schuld van iets geven.
- Het slachtoffer steeds uitschelden of tegen hem/haar schreeuwen.
- Opmerkingen maken over kleding of uiterlijk.
- Beledigen.
- Briefjes doorgeven.

- Kettingbrief schrijven.
- E-mails of sms-berichten met een bedreigende of beledigende inhoud versturen, beledigende afbeeldingen van het slachtoffer digitaal verspreiden of op het internet plaatsen.
- Steeds (mobiel) bellen.
-

3. De meelopers en andere kinderen

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij pesten in de actieve rol van pester. Sommige kinderen behouden enige afstand en andere kinderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde meelopers. Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt of die niet willen weten dat er gepest wordt.

Een van de kenmerken van een meeloper is de grote angst om zelf in de slachtofferrol te geraken. Maar een meeloper kan stoer gedrag ook wel interessant vinden en denken zo in populariteit mee te kunnen liften met de pester. Meisjes doen nogal eens mee met pesten om een vriendin te kunnen behouden.

Als kinderen actiever gaan meepesten in een groep, voelen ze zich minder betrokken en verantwoordelijk voor wat er met pesten wordt aangericht. Het individueel denken komt dan op een steeds lager pitje te staan.

Uit literatuur is gebleken dat het absoluut zin heeft om pestgedrag te signaleren. Zodra andere kinderen het gepeste kind te hulp komen of tegen pesters zeggen dat ze moeten ophouden, wordt het pesten direct minder vanzelfsprekend. De situatie voor met name meelopers verandert door de signalering van het ongewenste karakter van het vertoonde pestgedrag. Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven vervullen dus een zeer belangrijke rol.

4. De ouders/verzorgers

Ook ouders/verzorgers kunnen een belangrijke rol spelen bij de preventie, het signaleren en oplossen van pestgedrag. Ouders van kinderen die gepest worden zijn natuurlijk altijd emotioneel bij het onderwerp betrokken. Zij willen maar een ding: dat het pesten stopt. Ouders van gepeste kinderen ervaren onmacht, maar onmacht is niet altijd een goede leidraad tot rationeel handelen.

Ouders van pesters of meelopers hebben vaak moeite om hun kind in die rol te zien. Sommige ouders zien de ernst van de situatie onvoldoende in en vertalen het gedrag van hun kind als weerbaar gedrag. Andere ouders zien er niets meer in dan wat onschuldige kwajongensstreken. Behalve de pester moeten zijn/haar ouders dus vaak ook doordrongen worden van het ongewenste karakter van het vertoonde pestgedrag.

Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn ze beter in staat, mede in het belang van de opvoeding en ontwikkeling, hun eigen kind duidelijk te maken dat er iets aan het pesten gedaan moet worden.

Wat kunnen ouders doen als zij merken dat hun kind gepest wordt:

- Neem het probleem serieus; het kan ieder kind overkomen.
- Laat uw kind voortdurend weten dat u van hem houdt.
- Bespreek het probleem met de direct betrokken leerkracht van het kind.
- Lees samen met het kind literatuur over pesten op school.

- Beloon het kind en help het zijn zelfrespect terug te krijgen (laat het kind merken dat het ook sterke kanten of eigenschappen heeft).
- Maak complimenten elke keer als het kind iets goed doet.
- Stimuleer het kind tot het beoefenen van een sport, zodat hij of zij in een spel of motorische vaardigheid kan uitblinken.
- Blijf in gesprek met het kind.
- Geef aan dat het kind in eerste instantie het beste niet kan reageren.
- Bespreek welke situaties het kind het beste kan vermijden.
- Steun het kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
- Laat het kind opschrijven wat het heeft meegemaakt.
- Leer het kind voor zichzelf op te komen.
- Geef het kind verantwoordelijkheden.
- Bedenk samen met het kind antwoorden of pakkende opmerkingen.
- Stimuleer het ontwikkelen van sociale vaardigheden.
- Laat het kind deelnemen aan een sociale vaardigheidstraining.

Adviezen van de school aan ouders van pesters:

- Neem het probleem serieus en raak niet in paniek; elk kind loopt kans pester te worden.
- Praat met het kind om achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen.
- Maak het kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed aandacht aan het kind.
- Stimuleer het kind tot sport om zijn agressie vreedzaam kwijt te kunnen.
- Schakel eventueel deskundige hulp in.

Adviezen van de school aan alle andere ouders:

- Neem het probleem serieus, het kan ieder kind overkomen.
- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Maak het tot een gezamenlijk probleem.
- Praat met het kind over school, over de relaties in de klas en over wat leraren doen.
- Vraag het kind af en toe of er in de klas wordt gepest.
- Koppel informatie van het kind terug naar school (wie pest, wat gebeurt er en waarom; ouders hebben een belangrijke signalerende taak).
- Corrigeer het kind als het voortdurend anderen buitensluit of als het meedoet met pesten.
- Geef als ouder het goede voorbeeld: wees niet neerbuigend of respectloos ten opzichte van anderen.
- Leer het kind voor anderen op te komen.

5. De leerkrachten

De leerkrachten hebben een sleutelrol in de aanpak van pesten. Zij zijn de eerst verantwoordelijken voor de aanpak op school. Van de leerkrachten wordt verwacht dat zij vroegtijdig signaleren en effectief bestrijden. Verder wordt van hen verwacht dat zij signalen van ouders serieus nemen.

De pestcoördinator kan de leerkracht ondersteunen bij het in kaart brengen van het

pestprobleem.

Wat doet de leerkracht voor het gepeste kind:

Veel van de tips voor ouders gelden ook voor de leerkracht. Maar de rol van de leerkracht gaat verder omdat deze meer zicht heeft op de andere betrokken groepen (de pester en de zwijgende middengroep).

Bovendien kent de leerkracht het gepeste kind misschien op een andere manier dan de ouders. Daarom zet de leerkracht (naast in acht neming van bovenstaande tips) het volgende stappenplan in werking:

1. De leerkracht neemt het probleem serieus.
2. De leerkracht voert een gesprek met het gepeste kind. Het is van belang dat de leerkracht een serieuze luisterhouding aanneemt. De leerkracht probeert samen met het kind oplossingen en manieren te vinden waardoor het kind weerbaarder wordt en zich kan beschermen.
3. De leerkracht voert een gesprek met de pester. De leerkracht probeert de oorzaken boven tafel te krijgen en laat duidelijk merken dat pesten niet geaccepteerd wordt.
4. De leerkracht voert gesprekken met omstanders (de zwijgende middengroep). De leerkracht bespreekt met de kinderen welke rol zij kunnen vervullen in het geval van pesten.
5. De leerkracht voert een gesprek met de betreffende ouders.
6. De leerkracht neemt gepaste maatregelen.
7. De kwestie wordt in het team besproken. Pesten is een schoolbreed probleem. Daarom dienen andere betrokken personen (in dezelfde bouw en de vak- en invalleerkrachten) op de hoogte te zijn van pestproblemen.
8. Maak een verslag van de incidenten, van de gesprekken en genomen maatregelen. Op schrift gestelde gesprekken, maatregelen en incidenten geven houvast bij de gesprekken en een eventueel patroon kan beter herkend worden. Bovendien is bij de overdracht aan het einde van het schooljaar de volgende leerkracht goed op de hoogte.

Wat doet de leerkracht met de pester:

Ook pesters hebben recht op hulp. Zij zijn immers niet in staat op een normale manier met anderen om te gaan.

Die hulp kan bestaan uit:

1. De leerkracht heeft een gesprek met de pester op basis van het protocol. In dit gesprek wordt ondubbelzinnig aangegeven welk gedrag niet geaccepteerd wordt op school. Van het gesprek wordt een schriftelijk verslag in Esis gemaakt en in een handelingsplan worden duidelijke afspraken vastgelegd.
2. De leerkracht voert een gesprek met de betrokken ouders.
3. De leerkracht meldt het pestgedrag binnen het team zodat al het personeel alert kan reageren.
4. Ook van eventuele latere gesprekken met de pester en/of ouders/verzorgers worden verslagen gemaakt.
5. Als er hierna nog geen oplossing voor het probleem bestaat, voert de leerkracht een aantal probleemoplossende gesprekken met de leerling. Er wordt in de gesprekken

geprobeerd de oorzaak van het pesten te achterhalen en de pester gevoelig te maken voor wat hij/zij aanricht bij het gepeste kind.

6. School kan zonodig de hulp inroepen van derden.

Wat doet de leerkracht met meelopers en andere kinderen:

De zwijgende middengroep is, zoals eerder beschreven, van cruciaal belang in de aanpak van het pestprobleem. Als de groep eenmaal in beweging is gebracht, is uit onderzoek gebleken dat dit direct weerslag heeft op de kinderen die pesten. Deze middengroep is door de leerkracht relatief eenvoudig te mobiliseren.

Tips:

- De leerkracht wijst de leerlingen in met name hogere groepen op hun verantwoordelijkheid.
- De leerkracht neemt bij het bespreken van pestgedrag niet de pestsituatie in de klas als uitgangspunt, maar bespreekt pesten bijvoorbeeld aan de hand van een krantenknipsel, een tv-uitzending, een website, een brief van een leerling van een andere school.
- Bij lessen over pesten heeft de leerkracht een voorbeeldfunctie. Er wordt minder gepest in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar aanvaarding van verschillen wordt aangemoedigd, waar ruzies worden uitgesproken, waar leerlingen in hun eigenheid worden gerespecteerd, waar agressief gedrag van leerlingen, ouders en leraren niet wordt geaccepteerd en waar leraren duidelijk stelling nemen tegen dergelijke gedragingen.

Taken en verantwoordelijkheden van de betrokkenen

Ouders algemeen	<ul style="list-style-type: none"> • Als een kind vertelt dat iemand gepest wordt, vragen wat het kind signaleert. • Het eigen kind tips geven om het gepeste kind hulp te bieden. • Pesten melden bij de leerkracht.
Ouders van het gepeste kind	<ul style="list-style-type: none"> • Je kind vragen wat hij/zij voelt en ervaart. • De regelmaat van het pesten proberen te ontdekken. • Je kind proberen tips te geven en hulp te bieden. • Pesten bij de leerkracht melden en afspreken hoe je het kind samen een gevoel van veiligheid kunt bieden.
Ouders van de pester	<ul style="list-style-type: none"> • Met je kind in gesprek proberen te komen en te blijven. • De reden van het pesten proberen te achterhalen. • Grenzen en sancties stellen. • Samen oplossingen proberen te zoeken. • Je kind eventueel aanmelden voor een sociale vaardigheidstraining.
Pleinwacht	<ul style="list-style-type: none"> • Let goed op de kinderen. • Neem elk kind en elke situatie serieus. • Meld afwijkend gedrag bij de leerkracht van het kind. • Probeer kinderen samen in gesprek te brengen. • Ben alert op pestgedrag.
Leerkracht (zet voor de inval- leerkracht een korte notitie in de klassenmap, verwijs daarbij naar de parallel collega/directie)	<ul style="list-style-type: none"> • Bespreek aan het begin van het schooljaar de schoolregels en afspraken met de groep. • Noteer pestgedrag in het digitaal leerling volgsysteem om inzicht te krijgen in pestgedrag. • Bied het gepeste kind bescherming, let extra op dit kind, overleg met andere leerkrachten i.v.m. pleinwacht, informeer de ouders van het gepeste kind, bespreek het pestgedrag met de groep. • Mobiliseer de middengroep: maak kinderen via groepsgesprekken attent op pestgedrag en bespreek dat zij ook een rol kunnen spelen. • Maak een handelingsplan en plan evaluatiemomenten met alle betrokkenen (kinderen en ouders); vanaf procedure punt 4 en i.o. met de pestcoördinator.

	<ul style="list-style-type: none"> • Adviseer bij het inschakelen van externe hulp (schoolarts, schoolmaatschappelijk werk, sova-training etc.)
Kinderen	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Als je ziet dat iemand gepest wordt.</i> Zeg tegen de pester dat hij/zij moet stoppen, stopt hij/zij niet, ga dan naar de leerkracht of de overblijfkraacht. Dit is geen klikken!!! • <i>Als je zelf gepest wordt.</i> Vertel het tegen je leerkracht en thuis. Zeg tegen de pester dat hij/zij moet stoppen. Als je niets zegt, kunnen anderen je ook niet helpen. • <i>Pester</i> Pesten is nooit leuk! De ander voelt zich gekwetst en niet veilig. Plagen is samen lachen. Als de ander een grapje niet leuk vindt, luister dan en stop.
Pestcoördinator	<ul style="list-style-type: none"> • Bespreekt samen met de leerkracht de problemen. • Brengt de problematiek duidelijk in kaart. • Ondersteunt de leerkracht bij het maken van de stappen en de handelingsplannen.
Directie	<ul style="list-style-type: none"> • Op de hoogte zijn van de zaken die in school spelen. In eerste instantie lost de leerkracht het pestprobleem op volgens het stappenplan. Indien nodig wordt de directeur ingeschakeld. • De leerkracht bij gesprek uitnodigen als ouders de directeur willen spreken over een pestprobleem. • Sancties van langdurig pestgedrag met de betrokkenen bespreken en indien nodig in gang zetten.(zie procedure vanaf punt 4) • Tweejaarlijks het pestprotocol in een teamvergadering evalueren en eventueel aanpassen.

De procedure bij pesten

Basisschool het Molenven wil voor alle kinderen die de school bezoeken een veilige school zijn. Dit betekent dat de school expliciet stelling neemt tegen pestgedrag en concrete maatregelen voorstelt bij voorkomend pestgedrag. Als er op school gepest wordt, treedt een procedure in werking. In de tabel worden de stappen uitvoerig beschreven en vervolgens in schema weergegeven.

STAP	AANLEIDING	WIE ACTIE	MAATREGEL
1	Ruzie/pesten	Kinderen zelf	- Met elkaar praten (schoolregels)
2a	Eén van de kinderen komt er niet uit in stap 1 (op school)	Betreffende kind + de leerkracht	- Kind meldt bij eigen leerkracht - Leerkracht voert gesprek met beide kinderen
2b	Eén van de kinderen komt er niet uit in stap 1 (op school)	Betreffende kind + pleinwacht	- Kind meldt bij pleinwacht - Pleinwacht voert gesprekken met beide kinderen - Pleinwacht meldt aan betreffende leerkracht - Leerkracht checkt of ruzie naar tevredenheid kind is opgelost
3a	Ruzies/pesten houden aan	Betreffende kinderen + leerkracht	- Gesprek met beide kinderen - Persoonlijk contract met ieder van de kinderen (dossier) - Leerkracht informeert ouder(s) + kopie contract betreffende kind (bijlage blz. 21) - Leerkracht bespreekt casus in de klas

2 WEKEN

3b	Monitoring contractnakoming uit stap 3a	Leerkracht	- Leerkracht monitort contractinvulling van betreffende kind gedurende 2 weken (dagelijks) - Bij verbetering wordt teruggevallen naar stap 2 - Bij geen verbetering stap 4
4a	Ondanks contract blijft pesten aanhouden	Betreffende kinderen + leerkracht	- Gesprek met ieder kind afzonderlijk - Eigen leerkracht stelt plan op met consequenties (nablijven, opdracht, nadere afspraken) en geeft pester toelichting - Leerkracht informeert ouder(s)
4b	Leerkracht komt er niet uit in 4a	Ondersteuning pestcoördinator met betreffende kinderen	- Nadere analyse met leerkracht en ouder(s) van beide kinderen - Samen plan van aanpak opstellen. Eventueel worden derden ingeschakeld

STAP	AANLEIDING	WIE ACTIE	MAATREGEL
4c	Monitoring plan/afspraken uit 4a en/of 4b	Leerkracht en/of pestcoördinator met betreffende kind	<ul style="list-style-type: none"> - Leerkracht en pestcoördinator beoordelen gedurende 2 weken de uitvoering van het plan en leggen resultaten schriftelijk vast - Leerkracht en pestcoördinator evalueren na 2 weken - Bij verbetering: terug naar stap 3 - Bij onvoldoende of geen verbetering: door naar stap 5 - Leerkracht en pestcoördinator informeren ouders

4 WEKEN

5a	Bij onvoldoende verbetering	Ouders + directie + leerkracht	<p>Formeel verzoek aan ouders om mee te werken aan een oplossing. Gemaakte afspraken worden vastgelegd. De afspraken worden besproken met het betreffende kind.</p>
5b	Monitoring gemaakte afspraken uit 5a	Ouder(s) + eigen leerkracht	<ul style="list-style-type: none"> - 1^e week dagelijks contact tussen leerkracht en ouder(s): mondeling, telefonisch, heen en weer schrift etc. Leerkracht legt resultaten in dossier vast (eind van de week) - Opeenvolgende 3 weken aan het eind van iedere week contact tussen leerkracht en ouders. Leerkracht legt resultaten vast. - Leerkracht evalueert op basis van gemaakte afspraken en vastgestelde resultaten. <p>Bij verbetering: terug naar stap 4 Bij onvoldoende of geen verbetering: door naar stap 6</p>

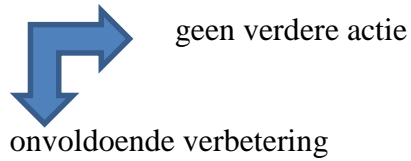
8 WEKEN

6	Geen verbetering	Ouders + directie + leerkracht	<ul style="list-style-type: none"> - Directie brengt op grond van onvoldoende verbetering uit stap 5b ouders formeel op de hoogte van de schorsing (inclusief schriftelijke bevestiging van dit gesprek) - Directie informeert leerplichtambtenaar
---	------------------	--------------------------------	--

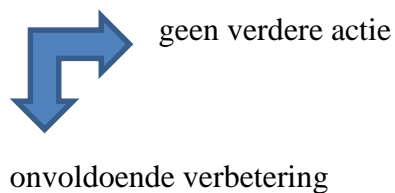
Alle gesprekken worden geregistreerd in Esis.

RUZIE / PESTEN

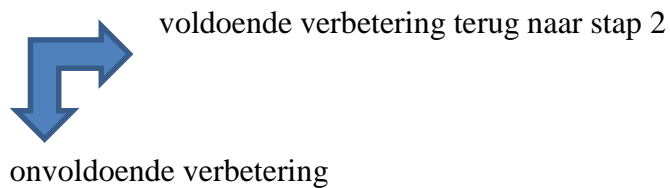
Stap 1	Betrokken leerlingen lossen probleem zelf op
--------	--

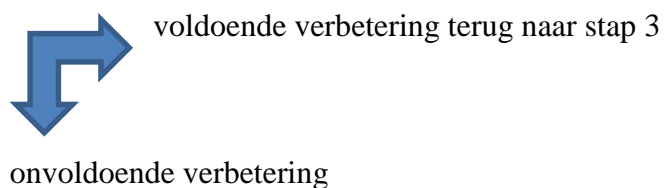
Stap 2	Leerkrachten lossen probleem met betrokken leerlingen op
--------	--

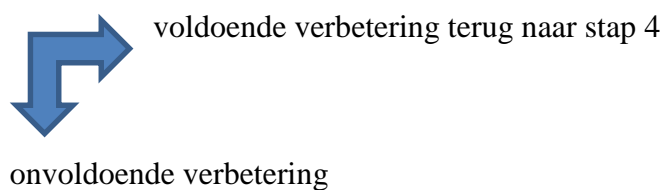
Stap 3	Contract opstellen (leerkracht/leerlingen/ouders)
--------	---

Stap 4	Plan opstellen met consequentie (leerkracht/pestcoördinator /leerlingen/ouders)
--------	---

Stap 5	Formeel verzoek directie (directie/leerkracht/ouders)
--------	---

Stap 6	Schorsing (directie/leerkracht/ouders)
--------	--

Contract

Afsprakenkaart

naam:

datum:

Een afspraak maken met elkaar.

Bijvoorbeeld als een van ons beiden zich kwaad voelt worden, moet de ander stoppen. Wij spreken af dat als je je echt boos voelt je het woord

..... tegen de ander zegt. De ander stopt dan direct en loopt weg.

De afspraak voor

.....
.....
.....
.....

De afspraak voor

.....
.....
.....
.....

Iedere week komen we even bij elkaar om

.....

Wij gaan goed ons best doen. Als het lukt dan mogen wij:

.....

Als we toch dan.....

.....

.....

We evalueren op.....

Handtekeningen:

kinderen

leerkracht

Groepscontract

Wij van groep:, vinden de onderstaande regels belangrijk en willen deze dagelijks (gaan) toepassen op onze school.

De schoolregels:

1. Ik accepteer de ander, sluit niemand buiten en discrimineer niet.
2. Ik scheld niet en doe niet mee aan uitlachen of roddelen. Ik gebruik geen bijnamen.
3. Ik luister naar de ander en de ander luistert naar mij.
4. Ik doe de ander geen pijn.
5. Ik blijf van de ander en de spullen van een ander af.
6. Als iemand mij hindert vraag ik hem daarmee te stoppen.
7. Ik bemoei me niet onnodig met een ander.
8. Wanneer ik ruzie heb probeer ik het eerst zelf uit te praten. Lukt dat niet dan vertel ik het de leerkracht. Daarna vergeven en vooral vergeten.
9. Ik vertel de leerkracht wanneer ikzelf of een ander gepest wordt. Dit is geen klikken.
10. Ik help anderen om zich ook aan deze afspraken te houden.

**Word je gepest, praat er thuis en op school over.
Nare geheimen daar mag je over praten!!!**

Datum:

Handtekeningen:

Digitaal Pesten

Vormen van digitaal pesten

Anonieme berichten versturen via telefoon of computer, schelden, roddelen, bedreigen, foto's van mobieltjes en webcam op internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen, wachtwoorden stelen en misbruiken, haatprofielen aanmaken, virussen sturen.

Effecten

De effecten van digitaal pesten kunnen erger zijn dan bij traditioneel pesten. Opnames die via de webcam worden gemaakt, worden vastgelegd door een ander. Deze opnames verdwijnen nooit meer. Over de hele wereld kan een foto op een site staan. Foto's die eenmaal op internet staan, zijn soms niet meer te verwijderen.

Verantwoordelijkheid van de school

Meestal gebeurt digitaal pesten buiten de school. Toch heeft de school er veel last van. Het ruziën en pesten gaat op school door. Schoolresultaten lijden eronder. Er kan een onveilig klimaat ontstaan. Kinderen kunnen minder goed leren. Pesten heeft effect op het schoolklimaat.

Hoe kun je digitaal pesten voorkomen?

1. Toepassen en actualiseren van het pestprotocol.
2. Leerlingen bewust maken van de gevaren op internet, de effecten van digitaal pesten en de strafbare feiten.
3. Afspreken van internetgedrag en samen met de leerlingen regels maken.
4. Pesten bespreekbaar maken in de klas en leerlingen elkaar daarop laten aanspreken.
5. Stappenplan toepassen (zie blz. 17 e.v.).
6. Bewustwording van medewerkers in de school (ook onderwijsondersteunend personeel) is noodzakelijk. Een bijeenkomst zorgt dat medewerkers up-to-date met hun kennis zijn.
7. Ouders informeren tijdens een ouderavond. Ouders zijn in het algemeen niet goed op de hoogte van wat hun kind op internet doet. Alleen door met de ouders samen te werken is digitaal pesten aan te pakken.
8. Het op schoolniveau meedoen met de week van de Mediawijsheid.

Hoe kun je digitaal pesten aanpakken?

Voorbeeld 1 Een leerling wordt steeds lastig gevallen (stalking):

- Leer de leerling assertief te zijn: nee zeggen, contact afsluiten.
- De leerling niet laten ingaan op de stalker.
- Breng de ouders op de hoogte.
- Adviseer de ouders en de leerling om bewijslast te verzamelen.
- Adviseer de ouders aangifte bij de politie te doen.

Voorbeeld 2 Over een leerling wordt geroddeld via chat:

- Geef steun en luister naar de leerling.
- Adviseer de leerling berichten te bewaren en op te slaan.
- Probeer indien mogelijk de dader te achterhalen.
- Bespreek het met de mentor/vertrouwenspersoon.
- Spreek de pesters aan.
- Voer eventueel een klassengesprek.
- Neem contact met de ouders op.

Blokken van afzenders

Sommige programma's hebben de mogelijkheid om specifieke afzenders te blokkeren. Verwijs ouders naar onderstaande websites voor meer informatie. Op den duur loont het wellicht de moeite de leerling een nieuw mailadres te geven. Vertel je leerlingen dat ze altijd heel voorzichtig moeten zijn met het doorgeven van hun mailadres aan anderen.

Digitaal pesten is strafbaar

Er zijn verschillende vormen van digitaal pesten die strafbaar zijn. Daar kun je hier meer over lezen: Digitaal pesten wat is strafbaar? Leerlingen realiseren zich dat vaak niet. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld.

Informatie en advies bij (digi)pesten:

www.vraaghetdepolitie.nl

www.meldknop.nl

www.meidenvenijn.nl

www.digitaalpesten.nl

Dit protocol is opgesteld door de werkgroep sociale veiligheid:
Marian v.d. Meerendonk en Lia v.d. Houten (PMM)
Martine Swagermans en Wilma Nuchelmans (Pestcoördinatoren)
Ilona v. Thiel